

Bosjesmannen

Zuid-Afrika is een hooggelegen, ingesloten plateau, waarvan de randen soms 3000 meter bereiken en over korte afstand steil naar de oceanen toeschieten.

Alleen de noordelijke rand is minder hoog: het is het stroomgebied van de Zambesi met zijn talrijke bijrivieren. Het midden van dit grote plateau is zo goed als uitgedroogd en in een woestijnachtig gebied veranderd: daar strekt zich de Kalahari uit, gelegen tussen de Zambesi in het noorden en de Oranjerivier in het zuiden, dit is meer dan 1000 km! Het noordelijk gedeelte omvat het uitgestrekte gebied van de grote zoutmeren en -moerassen. De Kalahari is voornamelijk een woestijnsteppe: een boomloos landschap met dun, hard gras en doornstruiken. In het droge jaargetijde is de Kalahari een zandsteppe, maar tijdens het regenseizoen groeien er waterhoudende knolplanten. Ook op andere plaatsen heerst een echt woestijnklimaat: de plantengroei is er zeer schraal en de verwerking deed grillige rotsformaties ontstaan, zoals de Vallei der Verla-

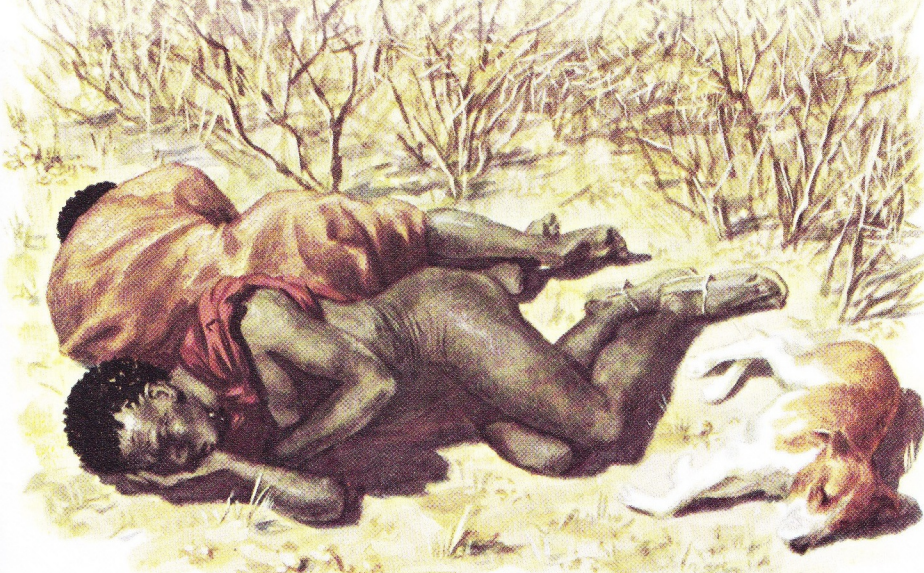
tenheid nabij Graaff-Reinet in de Republiek van Zuid-Afrika. Dit verlaten gebied werd door de Zuidafrikaanse Republiek als nationaal monument geklasseerd.

In deze Kalahari wonen de bosjesmannen. Vroeger kwamen ze vooral voor aan de randen van de Kalahari en langs de boorden van de Oranjerivier; thans hebben velen het moeilijke bestaan in deze woestijngebieden opgegeven en ze vermengden zich met andere stammen.

Men beweert wel eens, dat de bosjesmannen de oerbewoners van Afrika zouden zijn en dat zij oorspronkelijk een veel groter gebied bewoonden. Dat zwart Afrika de wieg van de mensheid zou kunnen zijn, is één van de meest verrassende ontdekkingen van onze eeuw geweest. Wat er ook van zij, de bosjesman vertoont sterke gelijkenissen met de voorhistorische boskoppens en met de kleine,

Vallei der Verlatenheid

In de grote centrale kom van Zuid-Afrika strekt zich de eenzame Kalahari uit. In dit woestijnachtig gebied leven de bosjesmannen, een kleine groep primitieven, die tot de oudste bewoners van dit continent worden gerekend. Verspreid in enkele groepen, is hun leven afgestemd op jacht en vruchten, die zij op hun zwerftochten vinden. De voorouders van deze primitieven lieten prachtige rotschilderingen na; zij zelf houden veel van muziek.

donkere negrito's van de Filipijnen. De bosjesman is inderdaad klein van gestalte (mannen: 1,55 m; vrouwen: 1,45 m). Hij is toch iets groter dan de pygmee tot welke groep hij soms wordt gerekend. Het dient echter met nadruk beklemtoond, dat de bosjesman niet bij het zwarte hoofd ras behoort; zijn huidskleur is trouwens geelachtig en zijn grote, schuine ogen verraden een zekere gelijkernis met de mongolen! Karakteristiek is ook zijn rimpelige huid, waardoor hij in staat zou zijn grote hoeveelheden voedsel ineens in te slikken, zodat hij er na zulk een maaltijd uitziet als een rond vaatje! Met deze voorraad kan hij dagenlang op jacht en als een kameel op zijn reserves teren... De bosjesman is, zoals vele primitieve volkeren, van nature ingoed, vrolijk, dapper en trouw. Bij een ontmoeting lette men er evenwel op hem niet om zijn kleine gestalte te krenken, maar hem eerder bemoeiigend toe te roepen: "Ik had je al van op afstand gezien!" Hoeveel bosjesmannen er momenteel in Afrika leven, is niet met zekerheid te bepalen. Men schat, dat hun aantal schommelt tussen 10 000 en 30 000, over drie à vier groepen verdeeld. Zij behoren in elk geval tot de meest primitieve volkeren ter wereld: als nomaden leven zij uitsluitend

van jacht en van de vruchten die ze op hun tochten vinden. Als jager is de bosjesman taai en volhardend. Zijn belangrijkste wapen is de boog, waarmee hij kleine giftpijltjes afschiet.

Eens getroffen, vlucht het gewonde dier en de bosjesman zet de achtervolging in. Dat hij hierbij afstanden van meer dan 50 km aflegt, schijnt helemaal geen uitzondering te zijn. Om drinkwater te vinden, graaft hij een put van een armlengte. Daarin steekt hij een holle stok, die als zuigbuis dienst doet. Hij zuigt zo lang, tot het water hem in de mond springt. Dan spuit hij het water in een leeg struisvogelei: een vrij unieke wateropslagplaats!

Alhoewel de voorouders van de bosjesmannen ongetwijfeld in grotten en spelonken leefden, toch houden de huidige nazaten veel meer van de open lucht: zij slapen op de grond bij temperaturen, die vaak het nulpunt benaderen! Daarom kruipen zij zo dicht mogelijk bij het kampvuur, zodat hun lichaam met grijze as overdekt is. Soms slapen zij ook wel eens in een boom of midden in een doornstruik, wanneer zij zich door leeuwen of luipaarden bedreigd voelen. Bedden kennen zij niet, al vervaardigen zij hutten met behulp van takkebossen.

Al lijken de bosjesmannen ons in

hun primitieve levenswijze wel eens amoreel, wanneer zij een pasgeborene doden als de moeder nog een ander kind zoogt, toch getuigt hun verleden van een zekere cultuur: met bewonderenswaardig talent maakten zij rotsschilderingen, terwijl de huidige afstammelingen bedreven muzikanten zijn. Muziek en dans zijn onmisbare middelen, om hun levensdrang en hun diepere gevoelens te vertolken.

